

Megjelenik hetenkint háromszor a. m.
kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	10 frt.	o. é.
Félévre	5	50 kr.
Évnyegyedre	3	
Egy órára	1	

Szerkesztői szállás:

belső fordulatca 129. szám.

Kiadó hivatal:

központosa Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

öt hasábos garmond sorért 1-szor 7 kr.
2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés
után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelk Alajosnál (Wollzeile 32.)
Hassentein és Voglornál (Neuer
Markt 11 szám.)
Pesten: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyiltéri cikkek

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett
a szerkesztőséghez czímzendők.
Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál
kezelik.

Előfizetési felhívás

a

„K. KÖZLÖNY“

1870. oct.—dec. évfolyamára.

Előfizetési-díj:

octob.—decemberi évfolyamra 3 frt., egy órára
1 frt. o. é.

A

„K. KÖZLÖNY“

magán távsürgönye.

Feladatott Pesten aug. 3 án 6 ó. 20 p. d. u.
Érkezett Kolozsvárra 3 án 7 ó. 55 p. este.

Thiersz Pétervárott feleletül azt nyerte:

hogy Oroszország kész hozzájárulni a béke
helyreállításához, de egy vonalon kell működ-
nie a semleges hatalmakkal, a Montags Re-
vue alapítójának mondja az Oroszország
hadkészületeiről szóló híreket. Csak újonczok
hivatnak be.

Az országos honvédségélyző egyesület ügyében.

Lapunk „Újdonságainak“ homlokán ada-
kozásra szólítjuk fel az áldozatképző bouleányokat
és hazafiakat. A cél: életbössziglani ellátást biz-
tosítani az 1848—9-ki szabadságharc bajnokainak
és hátrabagyott munkaképtelen és vagyontalan öz-
vegyeik és árváiknak.

Az országos honvédségélyző egyesület alapját a
honatyák vetették meg, midőn vagyoni állapotok-
hoz mérten követék Andrassy gróf nemes példáját
az aláírásban.

Nyi va a tér a nemes vetélkedésre, a nem-
zeti becsület és bála hív fel mindenkit a hozzájá-
rulásra, annál is inkább, mert ez egyesület tagjává
lehetni nagy tisztesség. Tagja lehet pedig az egy-
letnek mindez, ki bármely csekély összeggel járul
az ügyhez; a ki pedig egyszerre 50 frtnyi
tőkét alapít, vagy 10 éven át 5—5 frt. fizetésére
kötelezi magát, a segélyezést intéző közgyűlésben
is szavazattal bírand.

Az egyesület arra fog törekedni, hogy dicső hon-
védségünk rokkantjait és özvegyeit legalább is
annyi segélyben részesítse, mennyit a sorhad rok-
kantjai kapnak az államtól rangfokozatuk szerint.
Míg erre elegendő összeg gyűl be, a gyűjtések
szakadatlanul fognak folytatni, de addig is a
meglehető pénzerők arányában segély fog nyújtani
az illetőknek.

Nem az adófillérekéből, hanem a honfői áldo-
zatkészség adományaiból kell a szükséges össze-
geknek kikerülni, és mi hiszünk, hogy az bőven
ki fog telni a haza oltárára teendő adakozásokból.
A „Kolozsvári Közlöny“ szerkesztősége 10 éven
át kötelezi magát 10—10 frtot o. é. fizetési hon-
védségélyző egyesület alapítókének gyarapítására.

Egy tekintet nyugatról-keletre.

¶ Mióta az angol diplomaták megfog-
hatlan könnyen nézik Franciaországot, e ki-
próbató szövetséges letiprását, senki sem két-
kedhetik a fölött, hogy a két nyugoti bata-
lom európai tekintélye, imposans ereje meg-
szűnt a keleti kérdés polgárisultságell-
lenes megoldását akadályozó döntő factor
lenni. Mondják, hogy Anglia ezidét a dia-
dalmos Poroszország szövetségére számít,
s ezzel ohajt keleten karöltve haladni, hogy
egy a „keleti kérdés“ végzeteljes válságait
eltávolítsa a Kelet-Indiának alig hitt gyors-
sasággal előnyomuló colossus falánkságának,
nagyraágyságának maga idejében és kellő
módon határt szabhasson. Lehet, hogy ez okon
kívánna sok angol államférfi a fél francia
flottával megajándékozni az in spe szövetsé-
gest. De valjon nem csatlakozik-e számítá-
sban Anglia?

A szerep, melyet ma a diadalittas Vil-
mos játszik Páris falai alatt, valóságos irtó
harcot folytatván Európa egyik legnagyobb
nemzete ellen, arra is emlékeztethetné a brit-

teket, hogy annak, ki az európai száraz-
földnek parancsoló trón felállításán fára-
dozik, egy idő múlva az is eszébe juthat,
hogy egykoron a hanzavárosok valának Eu-
rópa legelső tengeri hatalma, kivált, midőn
e vágy megtestesítésére szintugy alkalmat
szolgáltatta a hatalmas francia pánczélos ha-
jók fele részének porosz kezreke jut-
tatása.

A porosz diplomacia régi és újabb-
kori eljárása sem szolgálthat szilárd ala-
pot az őszinte szövetségésre. Mily szerepet
játszott a porosz diplomacia Európa egykor
elsőrangú államának, Lengyelországnak
— melynek még a legelső porosz király is
hűbéri esküt tett volt, ennek jeléül nyervén
a fehér fekete sasos lobogót — megsem-
misítése körül, feljegyezte a történelem,
oly szépen ír erről Manso, a porosz törté-
nész. Hogyan kényszeríté a porosz bata-
lom 1866-ban harcra a „schleswig-holsteini
szövetséget; hogyan gunyolta ki a Wilhelm-
höbebe szállásolt jó barátot — ez is nyilván-
nos titok; s ha felednők is azt, miként bán-
nik, a prágai béke daczára a kis Dániával,
azt látunk és hallanunk kell, ha mindjárt
vakok és süketek lennénk is, mit tett és
mit készült tenni Franciaországgal; végül
még az sem titok, hogy Sedan óta a régi
„elváhatlan“ szövetségest, ki a jelen hábo-
ruban is oly roppant szolgálatakat tett a po-
rosz fegyvereknek — kész lett volna Bis-
marck dupirozni, ha Ausztria-Magyarország
mohón benyelte volna a horgon kínált csal-
étket.

Mily veszélyes Európára nézve a II.
Frigyes által alapított katonai monarchia
és porosz perfi diplomacia, azt érzik ma
úgy a Neva, mint a Duna partjain, csak a
Themsenél ringatják magokat e felett csaló-
dásban?

Alig, bízhető, hanem azért az angolok di-
csérik a fenragyogó napot.

Sokan vitájkák, és még többen el is
hitték azt, hogy a polgárisodás vívmányai
szaporodnak, az emberiség mind tovább ha-
lad nemes célja felé — a humanismus ut-
ján. Am tekintsenek ma ezek Franciaországra
és látva, hogyan újít meg a békés német-
ség a vandálok korát, pillantsanak át Ang-
liába is.

Ez a hatalom büszkén nevezi magát a
szabadság ősi hazájának és mégis mily kár-
örvendve nézi a szabadság szolgálatában oly
sok érdemet szerzett francia nép ellen folyó
irtó harcot — Páris alatt.

A mit I. Napoleon tett e század elején
Német- és Olaszországban, ma Poroszország
műveli Franciaországban; küzd az európai
dictatura elnyerhetéseért. Akkoron a ha-
talmos Anglia coalitioit coalitiora kovácsolt,
csak hogy Bonaparte tábornok törekvéseit
meghúsítsa; soha se fáradt ki Anglia e harc-
ban; fizette segélypénzekkel Európa bata-
lomainak hadait és önmaga is akkora hadi erőt
állított talpra, hogy volt idő, midőn egymaga
hatszáz ezer fegyveresről és 22,000 ágyu-
ról rendelkezett. Ma egy nem-francia bata-
lom akarja a continens uralmát markai közé
keríteni és mit tesz az 1793—1815-ben
accél-szilárd Anglia? Megadást ajánl a
francia nemzetnek és követelésekre biztatja
a poroszokat! Valóban Anglia is haladott
1814 óta, csakhogy hátrafelé. Igen erősen
bizik a porosz szövetség jövő hasznáiban!

Pedig, ha Keletre tekint, lehetnének okai
az aggodalomra is, s eljöhét még az idő, mi-
dön sajnálni fogja, hogy Franciaország nem
áll oldala mellett.

Angol ügynökök jelzik az orosz titkos
készülődéseket, s a nyíltan folytatott ilyenmü
működés is elég gondot okozhat a közel
érdekelteknek. Jókaí ugyan közelebből az-
zal biztatott: hátha a török egymagára is
megfelel az oroszoknak, mi visszaemlékezve az
1853/1-ki dunai harcokra, nem is tartozik
a valószínűtlenségek közé; hanem erre a ta-
lán-féle garantiára aligha építenek az angol
diplomaták, — az osztrák-magyar államférfiak
sem tehetnek másként — a dualisticus mo-
narchia életérdekeinek koczakztatása nélkül.

A diplomaták ezidét tetetlen csoportjának
bizonytal nagy gondot okozhatnak a lengyel
területen, Bessarabiában és Dél-Oroszország-
ban összpontosított orosz hadseregek; Ignatief
hazahívása, miután az 1856. szerződés

szétszakítására már megtette a Menesikoff-
szerű első lépést; még inkább aggodhatnak
azon, valjon az orosz-porosz entente cordiale
alapján, mert mint ezt már a jövőbe mélyen
belátó Mária Theresia csaknem egy század
előtt mondá: „Oroszország maga is a porosz
politika elvei szerint cselekszik a közös ér-
dek mindíg szövetséget hoz létre e két ha-
talom közt, ha nincs is az szavakba, írásba
foglalva; a két hatalom összetart, mivel ugyan-
azon tejeszkedési vágyat táplálják, csakhogy
törekvéseik célja nem egy; ezért én Orosz-
és Poroszországot együtt egy és ugyan-
azon hatalomnak tekintem“ — nem
kezd-e meg a két hatalom közös érdeké-
ből és törekvéseiből kifolyó, halgatag vagy
épen stipulált egység szeriut Keleten annak
végrehajtását, mit Vilmos a sas nyugaton oly
szép renddel bevégezni igyekszik. Ha ez
a memento felmerülend a zöldasztal elálmo-
sodott táltosainak körében, akkor nagyon
érezni fogják: mit tesz az, ha egy hatalmas
Franciaország nem vetheti latba döntő szav-
vát az európai ügyek, különösen a „keleti
kérdés“ czélszerű megoldása érdekében.

Mint tudjuk, Oroszország törekvése a
Balkán-félsziget valamennyi nemzetét pro-
tectori szárnyai alá venni, eszközül a török
elűzésére Európából; s ez úton orosz ten-
gerré tevén a középtengert, megszerezni leg-
alább is — egyelőre — a fél-világ uralmát.
E célhoz a francia tengeri erő meg-
bénítását javasol angol biztatók, s a po-
rosz király Franciaországot leverő diadalai
közelebb vezették a czár birodalmát, tehát
a semleges őrtálló jóbarátért is hadakozott a
német nemzet, midőn Oroszország tengeri ri-
valját a közép-tengeren megtörni igyekezett.

Azonban a balkán-félszigeti népek közt
nem jár ily kedvező szél az orosz poli-
tikára.

A moldva-oláh fejedelemségekben el-
hallgattak a Bratiano-féle kolompokok, kik
keresztshadát hirdettek, az állítólag hódításra
készülő barbar magyar ellen. Mióta az erős
nyugoti szövetség, melynek aegise alatt szü-
letett nagyobb önállóságuk — szétkuszá-
lódott, érezni kezdik Bukarestben is azt még
a legvérmesebb agitatorok is, hogy a pan-
szláv és pangerman világáramlat hullá-
mai közt állanak, s így az idő nem arra
való, hogy néhány millióból álló nemzet va-
lami új birodalom összehódítására gondoljon;
miután ezt az ököljogot a 60—80 milliónyi
germánok és szlávok látszanak monopolizálni
akarni. Ez a moldva-oláh kiábrándulás — ha
t. i. tartós lesz és őszinte, ugyan alkalmas
annak ad hominem bebizonyítására, mennyire
érdekében áll a két dunai fejedelemségnek
a magyar osztrák birodalom barátságára a
támaszkodni, miután közös érdekeket és
pedig az alkotmányos szabadság érdekeit kell
a Duna völgyében együtt megoltalmazniok,
ezekhez levén köve nemzetiségök, államisá-
gok fenntartásának lehetősége is. Mi e for-
dulatnak csak örülhetünk első jelét pillant-
ván meg abban a magyar és román nemzet
közti szorosabb baráti viszonyban, melyre
mindkettőnek szüksége van. Hisz ime az
aránylag nagyon erős Szerbia államférfiai is
ezt a csatlakozási politikát követik, jól
tudva, a mit Moldva Oláhország is tapasztalt
— mit várhatnak a Neva mellől a délszláv-
vok apró törzsei.

E két elemre: románok és szerbek je-
lenleg nem számíthat Oroszág föltétlenül; a
bolgárok kívánatainak némi részben már is
eleget tett a porta, s a bosnyákok és her-
cegovinaiak lázangási kedvét is igen nagy-
ra tartja az orosz diplomacia már évtizedek
óta, de azért e vulkán 1853/4-ben sem tört
ki, s valószínűleg most sem törend ki a szt-
pétervári ohajtot mérvben, ha a porta a bé-
kítő engedmények utján velök szemben
is tovább-tovább halad, s e humanus művé-
ben Anglia, de legelső sorban Magyarország-
Ausztria a portát támogatják erőteljesen.

A keleti kérdés arca tehát ma még
nem oly fenyegető, kivált ha számba vesszük
mily erős és lelkesült harcziás hadsereggel
rendelkezik a porta, s hogy egy idő óta er-
kölcsei fegyverekkel is küzd hivatlan orvosa
ellen és pedig nem csekély sikerrel. Hanem
a keleti helyzetet az teszi, teheti komorrá,
hogy a porosz hatalom jelenlegi óriási harczi
vállalatának sikereért szabad kezét ígér-
hetett az oroszoknak, s az előrelátó orosz dip-

lomatia, okulva Napoleon példáján még ma-
ga idejében hozzá láthat a gyümölcs lesze-
déséhez, nehogy utóbb a porosz ígért
szép szó maradjon. A keleti szláv né-
pek mostani hangulata mellett csak úgy kép-
zelhető egy orosz döntő actio, ha Poroszor-
szág előre „elárulta Keletet az oroszoknak;“
hanem még azért drága árt kellene ám lefi-
zetnie a czár hadseregének, minthogy a török
mellett talánna azon hatalmakat is, kik ma
egy szundikálva nézik, talán ohajtkák is a
democratia bölesójének széttörését. Különben
Bismarck gróf ép azon ember, ki II. Fri-
gyessel tart, s így gondolkozik: „s'il y a
gagner à être honnête homme, nous le serons;
s'il faut duper, soyons donc fourbes“ (ha mint
becsületes emberek nyerhetünk valamit, le-
gyünk olyanok; ha csalni kell, akkor legyünk
gacczimbórák); kitelik tehát tőle az, hogy az
ígért után netalán igen mohón kaposdó
északi medvével szemben úgy tesz, mint tett
volt I. Sándor I. Napoleonnal: szabad ke-
zet engedett neki Spanyolorszámban, hanem
ezt a szabad kezét a forradalmiak biztatása,
pénzzel támogatása által kötötte meg; Bis-
marck ily csinyt annál könnyebben követhet
el, mert ott ül Bukarestben a Hohenzollern,
s az orosz tervek kézalatti akadályozása ta-
lálkozónk nemcsak a moldvaoláh fejed-
lemségek vitalis érdekeivel, de a többi Eu-
rópa ohajtásaival és törekvéseivel is.

Ha Bismarck Franciaországgal szem-
ben ma a mérséklet útjára tudna térni,
könnyen feltalálhatná a tért, melyen nagy
érdemeket szerezhetne Európa békéjének biz-
tosítása körül, s ez által expialhatná, le-
vezekelhetné azt is, mit Sedan óta, a fran-
czia nemzet, az alkotmányos szabadság s így
az európai civilisatio és az emberiség leg-
szentebb érdekei ellen vétkezett.

Décs, sept. 29-én 1870.

József főherczeg honvéd főparancsnok ő
Fensége erdélyi körutjában Beszterce felől jöve,
e hó 23 án délelőtt 11 órakor lépte át a megye
határát, a hol reája a megye törvényhatóságának
Torma Károly főispán vezérlete alatt Torma Ist-
ván főbíró és Szarvadi Pál főjegyző személyekből
állott küldöttsége várakozván, s a főispán által
ékes és hazafias szavakban tolmácsolt rövid üd-
völöz beszéddel fogadtatván, útját az illető megyei
birtokosok által hazafiai készséggel és szivesatta-
gel kiállított úri fogaton azonnal tovább folytatta
és pedig olyan gyorsasággal, hogy már delutáni
13/4 órakor Décs városában a megye székhelyére
érkezett.

Azon helységekben, melyeken keresztül ez
útazás történt, a nép mindenütt, minden hivatalos
intézkedés vagy felszólítás nélkül önkéntesen ki-
álva, riadó éjjenében fejezte ki a bizalmat és
szeretetet, a melylyel ő Fensége iránt viseltetik,
és adott hangot ama reményeknek, a melyeket ő
Fensége honvéd főparancsnoki állásához köt.

Ő Fenséget a közvári határszéltől Décs vá-
rosába a megye és város részéről díszes bande-
rium kísérté; a város határszélén Gyárfás Ferencz
tanácsos által Décs városa tanácsa nevében alka-
lomszerű, s a hídfelel emelt diadalív előtt dr. Al-
mai Károly a városi közönség nevében szónokla-
tokkal fogadták; s a városban a czéhek által ké-
pezett sorfal a nép hullámzó tengere között a nem-
zeti zászlókkal ékített ablakokat díszes női koszoru
lepvén el, vonula ő Fensége számára a Krémer
Sámuel általánosan becsült polgártársunk piaci
házában díszesen előkészített szállásra, a hol a
megye közigazgatási és törvénykezési tisztikarának
a helybeli kir. urbéri törvényszékének, tanfelügye-
lőségnek, a helyi állomászó 32 ik honvédszázalaj
tisztikarának s más testületeknek tisztelgéseit fo-
gadta.

Ő Fensége a megye főispánjánál ebédelt, ho-
vá az ő Fensége kisérete, — mely Koburg-Kohári
Fülöp herczeg, Graef honvédtábornok, gr. Vay
László főudvarmester, b. Henneberg alezredes s
Zoltán századosból állt — ő Fenséget a megye ha-
társzélén fogadott és a városba bekísért küldöttség
és Décs város főhadnagya voltak még meghíva.

Ő Fensége az ebédet végezvén, delutáni 4
órákor azonnal a rózsahegyí fensikon kiállított b-
szolnok- és dobokamegyei 32-ik honvédszázalaj
megszemlélésére sietett, a melynek a számos néző
jelenlétében késő estéig tartott gyakorlata felett
megelégedését fejezte ki.

Estve a város fényesen kivilágított, 7—8 óra
között a város lakossága által nagyszerű fáklyás
zene rendeztetett, s ő Fensége Roth Pál által ha-
zafias szellemű csinos szónoklattal üdvözöltetett.

Ő Fensége a hozzája intézett üdvözlő szónoklatok mindenire szép megysággal és megható kifejezésekkel válaszolt, melyekben kiemelve, hogy egész lelkében magyar, legfőbb feladatát vallá: a honvédeket úgy nevelni, hogy békeidején jó hazafiakká — azonban, ha a harcok dühe — mitől az Isten óvjan — e szépházat is meglátogatná — oly derék harcosokká váljanak, a kik a baba és trón védelmében utolsó csöpp vért is készek legyennek ontani.

Ezek után Ő Fensége estebédjét kísérete, a főispán, a város főhadnagya és a helybeli honvéd tisztikarral együtt szállásán költé el.

Ő Fensége a következő napon Torma Károly főispán kalauzálása mellett útját Kapnyikbánya felé tovább folytatván, s a magyar-láposi hegyen Szentkirályi Sándor domokosi ev. ref. lelkész által a vidéki birtokosság és lakosság nevében üdvözlötve, az itten reá várakozott diszes lovas banderium, s a megyei értelmiség kíséretében, miután a magyar-láposi vendéglőben rendezett rövid ebédet kíséretével elkölté, a megye területét az előállított gyorsan hajtó fogatokon már ugyanazon napon Csernafalva felé utazólag, a „Kövecses“ tetején főispánunk által vett búcsu után Kővárvi déke részéről fogadtatva, elhagyta.

Ő Fenségének a látogatása, a szíveket méltosággal párosult nyájas modora által teljesen meghódítván, e megye és város közönsége előtt sokáig emlékezetben fog bizonyára maradni: kit is Isten vezéreljen, s hazánk és nemzetünk dicőségére s személyével egybekapcsolt hazafini reményeink valószínűsítésére sokáig tartson meg! Sz. . .

Sz.-Keresztur, sept. 25. 1870.

Mintegy 8—9 évvel ez előtt a helybeli ev. ref. megye egyesek áldozatkészségének hozzájárulásával egy felekezeti-közös nőnevelődele alapított. S midőn ez intézményt létrehozta: bebizonyította, hogy e helység és vidék szükségleteinek magaslatán áll. Ez intézet néhány évi működése által kivívta magának a közeliismeret, mind a mellett is, hogy különösen az utóbbi években egy . . . mond . . . egy (nő) tanítóból állott mellette az összes tanítói személyzet. S mégis — úgy értesültünk, hogy napjai megvannak számlálva. Szomorú dolog . . . Ma minden intézet, mely a közművelődés, s különösen az eddigi mostohán kezelt növelés emelkedésének kiprobált organuma, nem egyeseké, nem testületké, hanem a nemzet közkinccsa. Az ilyenek iránt mindnyájunknak szabad is, kell is érdeklődni. Ez nekem is jogczimem a felszólalásra.

Tisztelettel s a nevelés ügyé iránti buzgóságunkba vetett bizalommal kérem ez intézet ügyeinek vezetésére megválasztott s az ev. ref. főconsistorium által is megerősített bizottmány tagjait, hogy az érdeklettek ezen — tartok tőle — alapos aggodalmát oszlassák el, vagy ha annak biztosítása végett újabb áldozatokra van szükség, nyújtsanak arra alkalmat a kitisztázva anyagi helyzet közzötételével. Egy az érdeklettek közül.

Favre és Bismarck.

A sept. 25-iki „Journ. Officiel“ Favre jelentését közli a Ferrieresben történt találkozásáról. Favre ismétli azon nyilatkozatot, hogy a jelenlegi kormány férfinai mindig a békét és szabadságot

ajánlották; és a kizárólag a dynastia érdekében kezdett háborút elleneztek.

Ha a háború indítójának bukása után Poroszország a kártérítés alapjára, de terület átengedése nélkül kívánt volna alkudozni, mi a békét mint jó-létét és zálogát tekintették volna két oly népkibá-ktlülésnek, melyeket csupán egy gyűlölt politika hozott megharcolnába.

Sept. 10-kén megkérdezte Favre Bismarckot, ha vajjon hajlandó e alkudozásba bocsátkozni. Bismarck a mi kormányunk szabálytalansága ellen tett kifogást; azonban mégis megkérdezé, milyen kezesseget fognának nyújtani a szerződés keresztvitelre tekintetében.

Erre Favre, Lyons lord tanácsára megtevé lépéseit. A jelentés összegezi Favre értekezéseit Bismarckkal. Favre kiemelte Franciaország békeszeretét; de azon rendithetlen elhatározást is, hogy semmiféle olys feltételeket sem fogad el, melyek a békét egy rövid és fenyegető fegyverszünetre alakítják.

Bismarck azt válaszolá, hogy ha ily békét lehetőségek tartana, rögtön aláírná azt; azonban hozzátévé, hogy a jelenlegi kormány praekariis, melyet a csöcselék meg fog baktatni, ha Páris néhány nap alatt nem adja meg magát.

Bismarck azt állítá, hogy Franciaország ép oly kevésbé felejt el Sedant, mint Waterloot és Sadowát; és nem fog lemondani azon szilárd hajlamról, hogy Németországot megtámadja. Mintán Favre ezen állításokat constatálta, Bismarcktól azt kérte, hogy formulázza békefeltételeit.

Mire Bismarck kinyilatkoztatá, hogy Németország biztossága azt parancsolja neki, hogy Elsasat, Moselt Metz el, Chatean Saluis és Wisseps departementeoakat birtokában tartsa.

Favre ez ellenében azt érvényesíté, hogy tekintve Poroszország igényeivel szemben Európa lehet magatartását, a constituante összegyűlésére idő engedteassék. Mire Bismarck minden fegyverszünetnek visszautasításával válaszolt.

19 kén este újra volt találkozás. Bismarck ekkor kevésbé látszott ellene lenni a fegyverszünetnek. Favre 14 napi fegyverszünetet kívánt. 20-kán reggel átad Bismarck a maga feltételeit, melyek Strassbourg, Toul és Pfalzburg megszállását kötik ki, és midőn Favre mondá, hogy az alkotmányozó gyűléseket Párisban kell egybeülnie, Bismarck ez esetre egy Paris felett uralkodó erőd átadását kívánta, névszerint Mont Valerient.

Erre Favre azt felelé: sokkal egyszerűbb lenne, Párist követelni. Mire Bismarck azt mondá: keressünk hát más combinatiót. Favre fömlité a constituentának Toulban leendő egybeülését, Bismarck megígéré, hogy e tárgyban beszélni fog a királylyal.

Bismarck ezután Strassburgba tért vissza, azt kívánván, hogy annak helyőrsége fogolyként adja meg magát. Favre e feleletti felindulását fejezé ki, mire Bismarck a királyhoz ment, a ki elfogadá e combinatiót, de ahhoz ragaszkodott, hogy a strassburgi helyőrség, mely már egy is gyenge, adja meg magát.

Erre felkeltem, — u. m. Favre — búcsút vettem, és azon meggyőződésemet fejeztem ki, hogy addig fogunk harcolni, míg Párisban az ellenállásnak némi elemét találunk. Favre jelentése további folyamában e találkozás horderejéről mondja el véleményét, így folytatván szavait: Én a bé

Vajna Sándor, jónévű ügyvédünk néhány meleg szóban tolmácsolta azon baráti érzelmot melyet mindnyáján érzünk a „szomszédból“ látogatába jött honfitársaink iránt; mire az érkezettek nevében Gyalokai Antal csinos beszéddel válaszolt.

Ezután mindjárt diszbed következett a redoute-teremben, hol mintegy 240-en foglaltak helyet hét hosszú asztal körül, oda számítva a helybeli vendégeket is. Diszes nagy társaság volt az a vendégszónu, melyben a szép rózsát N. Váradszép számban összegyűlt bölgyei képezték.

Jókedv és pohárköszöntésekben, mint rendszer szokott a magyar vendégség alkalmával, nem volt hiány.

Galgóczy Károly kezdé meg a pohárköszöntéseket. Kolozsvár és N. Váradszép eredetének hasonlatosságáról szólván, különösen az utóbbira vonatkozólag néhány érdekes adatot sorolt elő. Berzenczei László jó humorában volt. Tan elég volna ennyit mondani, midőn pohárköszöntőjéről szólók, olvasóink tudni fogják, hogy a „kedélyes honpolgár“ „általános derűtlenséget“ idézett elő. „Fiatalkoromban sokat láráztak e teremben, mikor az unióról beszéltem; akkor mindig erős hangon kelle szólnom, megszoktam a nagyhangú beszédet, azért hát csak folytassa az ebédnél mindenki munkáját, én tovább folytatom beszédemet.“ — Ezen kedélyes bevezetés nem téveszté el hatását, mert a villák és kanalak koncertje tüstént elhallgatott. „Kolozsvárt ma egy polgári ünnep van, — folytatá Berzenczei — mely egy szólva demonstratiója a közép osztálynak. Kolozsvár kezényújtja N. Váradszép polgár polgárnak. Ez nagy demonstratio. A ki ösmeri Kolozsvár multját, annak leginkább föl-tűnhetik. It is meg volt a kasztikülönbségből származott hidegség, mely ma már oszlani kezd; bár menne a vasút minél bellebb a székelvölde felé is,

két keresztet, — és a hódítás e háboru hajthatlan vágyát találtam.

Én a tényeket constatirozom, midőn azokat Európának jelezem. Én buzgón törekedtem a békére és fegyverszünetre. Én azon nézetben valék, hogy a lealacsonyítást vissza kell utasítanunk. Meg vagyok győződve, hogy a felingerült Franciaország osztja elhatározásainkat.

Sept. 21 én egy sürgönyt intéztem Bismarckhoz, mely kinyilatkoztatja, hogy a nemzeti védelem kormányja nem irhatja alá azon feltételeket, melyektől ő a fegyverszünetet függővé tette. Mindent elköttem, hogy a béke mindkét nemzetnek viszáadassék. Bizom isten igazságosságában, ki sorunk felett végezni fog.

Favre constatálta, hogy küldetése nem volt hasznonélküli, minthogy a kétértelműségnek véget vetett, melybe Poroszország magát burkolta, — kinyilatkoztatván, hogy Napoleont és katonáit támadja meg, hogy azonban a nemzetet tiszteletben tartja. Ma már tudjuk, mit akar.

Vajha az ország megballgatná szavaikat, és felkelne, hogy minket desavouáljon, vagy hogy a legvégsőig ellenszegüljön. A departementok szerzik magukat, hogy segélyükre jöjjenek; az utolsó szó e nagy harcban még nincs kimondva. Saját állhatatosságunktól függ, hogy a jogosságunk és szabadságunk részesei legyünk.

A csatatérről.

Toursból jelentik sept. 29-ről, hogy ott sept. 24-én semmiféle hadiesemény sem történt. A 23 ki sikerek jó benyomást tettek.

A lapok jelentik, hogy a poroszok nagy veszteségeket szenvedtek. A tuileriakban talált iratok első részében közzétetik egy Mornyhoz intézett irat, mely igen compromittáló. Devienne feyelmi uton a semmit törvényességhez utasított, miután a bírói méltóságát egy botrányos tárgyalással compromittálta.

Tours, sept. 30. A kelet-tengeri hajóhad Cherbourgba érkezett. Két hajóraj a partok és kereskedelmi tengerészet védelmére az észak-tengeri csatornában maradt.

Colmárból és Belfortból érkezett sürgönyök megerősítik Strassbourg capitulatióját. A poroszok odahagyák Ramboilletet.

Ronéből sept. 29-ről szóló sürgönyök jelentik, hogy azon napon reggel Párisból egy futár indult el. A helyzet igen kedvező. Az ellenség erői ködései meddők. Az előbb elvesztett hadállásokat ismét elfoglaltuk.

Mint Meziéresből sept. 28-ról jelentik, Verdun még mindig körül van zárva, azonban csak gyengén ostromoltatik.

Párisból, sept. 25-ről kelt s Toursba érkezett hírek szerint ott roppant lelkesedés uralkodik. A mozgó nemzetőrök bámulatosan viselik magukat. Az összes pártok egyetértéssel az erőes védelemben.

Brüsszel, sept. 30. Jules Favre testvére, engedély jeggyel Metzbe ment Bazainehez, és Frigyes Károly herceggel tartott értekezés után Párisba tért vissza. Küldetése eredménytelen maradt. Bazaine nem akar alkudozni; de az ideiglenes kormányt sem akarja elismerni.

Lyónból 23-ról jelentik, hogy oda folyvást nagy számú olasz önkéntesek érkeznek, s az olasz

hogy ott is ösmérkednénk s rendezhetnénk összejöveteleket. Emlékezetes nap a mai, mely nem csak a „M. Polgár“-ban, hanem a történet lapjaira is föl lesz jegyezve. Ma kezdődik az igazi unió! Éltette a közepostályt, felköszönté N. Váradszép bölgyeit és az összes érkezett vendégszónu. Erre Gyalokai Antal szól, ösmeri pohárköszöntéssel, mely mindenkéi figyelmét leköté. „Egy szülőtől származánk, magyar magyarnak csak testvére lehet. Hol kasztok léteztek, az nem a szabadság országa. Közös erővel küzdünk, hogy a baba fölvirágozzon.“ E volt az ószók beszédjének dióhéjba szorított tartalma, a mit tartós éljenezés követte. Szépen köszöntött Györfi, utána K. Pap Miklós ez utóbbi éltette Gyalokai Antalt. Az ebéd öt óra felé ért véget.

Innen a nemzeti színházba követtük vendégeinket. A művészet csarnokába, mely három nap előtt nyílt meg az idénai szezonnal, Szigligeti „Nádányi“-j val. Az első színi előadásról majd rendszer rovatunkban meg fog emlékezni e lapok recensense ez, alkalommal csak a „disz előadásról“ szólók.

A színpadot új függöny díszíté, mely levegőt ábrázolt. Szükség is volt levegőre, mert a színház oly zsúfolásig megtelt, hogy mintegy önkénytelenül a leglátogatottabb jutalamjátékokra emlékeztünk vissza. Nagyváradi „testvéreink“ nagy számmal jelentek meg s betölték a nézőtér minden zugát.

Mindez „Egy nőért ki az ablakon kingerik.“ Scribenek e vigjátéka egyhamar nem igen számíthat akkora közönségre.

Az előadás folytán Bogyó Alajos (Törő) a gyönyörű magyar népdalokat megragadó szépen énekelte s különösen „Piros Panna“-jával többször általános tapera ragadta a közönséget. E tetszésnyilvánításokban osztozott a színpadtól sokáig vis-

és francia háromezint zászólókkal járják be az utcákat.

Berlin, sept. 30. A strassburgi helyőrség Rastattba vitetett. A württembergiek megszállották a várost, mely éhség és betegségek miatt adta meg magát. A poroszok Elsasban német iskolai oktatást szerveznek. — Páris előtt nagyszerű akna fedeztetett fel.

Berlin, sept. 29. A német részről Strassburg ellenében alkalmazott lövegek Páris alá szállíthatnak.

A „Karlsruher Zig.“ Mundolsheimből sept. 28. jelenti: „Ma történt Strassburg átadása. A helyőrség, mint hadifogoly Rastattba vitetik. Reggeli 8 órakor történt meg a kapuk s a fellegvár megszállása. Utászok dolgoznak a hid helyreállításán. 9 órakor a polgármester s a közegtanács ide jöttek. 10¹/₂ órakor történt a helyőrség fegyverletétele. 11 órakor 3 darmstadti és 1 badeni ezred Strassburgba bevonult, s a városrészeket és a középületeket megszállották. 3 üteg állítottat fel a Kleber-téren. A tábornoki kar ma szintén Strassbourgban jön.“

UJDONSÁGOK.

(—) Magyarország képviselőház f. é. aug. 5-én ülésit bizonytalan időre felfüggesztvén, a ház elnökét felbatalmazta, hogy a székséghhez képest tartandó legközelebbi ülés napját hírlapok útján idejekorán kihirdesse.

Ezen felbatalmazásnál fogva a legközelebbi ülést f. é. okt. hónap 22-ik napjára tűzöm ki, s a képviselő urakat hivatalosan felkérem, hogy a most kitűzött napon d. e. 11 órakor a képviselőház termében megjelenjenek.

Pest, 1870. sept. 30-án. Somssich Pál. a képviselőház elnöke.

(—) Az országos honvédség-egylet 476. számú aláírási ive szerkesztésüknél van a mai naptól fogva 1870. november 1-ig letéve. Bizva a hazafik és honleányok buzgóságában egyszerűen hivatkozunk ismert áldozatkészségükre tudatva, hogy „az 1849-ik évi harcokban rokkantokká vált vagyontalan és munkaképtelen honvédek és az akkor elesett vagy rokkantságok következtében később elhalt honvédek vagyontalan és munkaképtelen özvegyeinek élethossziglan leendő segélyezésére, illetőleg ellátására“ számtalán egyszerűen adományokat mielőbb hozzánk juttatni méltóztatásuknak. Azok segélyezéséről van szó, kik közvetve vagy közvetlenül a nemzetért szenvedtek, és homlokára az elhervadtatlan dicőség babérait szereztek. Seregeljünk az oltár körül, hol a baba ügyének, s a valódi érdemeket áldozik a honfiai romlalan hálás szív.

(—) Pusztaszer. A „Szeg. H.“ írja: A 2-ik zászlóalj Szegedre utaztatásban a történelmi emléktől Pusztaszeren vonult keresztül. A vezénylő tiszt ép azon halom tövével fuvatot pihent, mely a nagy honalapító nevét viseli. Alig, hogy megállapodott a zászlóalj, a legénység mintegy ösztönözterleg rohant fel a dombra, a tiszték is követék példájukat, úgy hogy néhány pillanat múlva az egész halom el volt lepve honvédekkel. Ekkor oly megragadóan magasztos jelenet következett, mely méltó volna, hogy megörökíttessék. A honvédszászlóalj összes legénysége, a nélkül, hogy előlegesen összebeszél volna, csupán egy becső szent sugallat által ösztönözötve, egy szívvél lélekkel kezdé a

szavonult Szabó Papi, mint újonnan szerződött tag Rózsit személyesíté a jó emlékekben álló operette és népszimni énekesnők természetes és élénk jütékával nemcsak több ízben tapokat aratott, de ékes bokrátát is nyert az élvezettel mlató közönségtől.

Újabb élvezettel kínálkozott a redoute terem, hol a nagy váradiak tiszteletére táncvigalmat rendeztek.

A bál csinos volt és népes, a jó kedély pedig kifogyhatatlan, mi a vigalmat hosszúra nyújtá. Más nap szivesen látott vendégeink megtekinték Kolozsvár nevezetességeit, aztán nagy részben haza távoztak.

Isten vezérelje őket! Sokáig éljen az együtt töltött idő emléke mindnyájunk keblében.

Kean Edmund.

(E—a.) Kean Edmund Carey Henriktől a költőtől származott, kit az angol nemzeti dal szerzőjének tartanak; a költő merengő volt, a péz nála gyorsan elfogyott, végre is öngyilkosá lett. Szegényeséget hagyta örökül fiának, Györgynek, ki Kean Edmund nagyatyja vala. Azon szerepek közül, melyeket György az élet színpadán eljátszott, egyik sem hozott be annyit, hogy a mindennapi kenyér megszerzése gondjaitól ment lehessen. Leánya Anna, Kean anyja, valóban gonosz teremtmény vala; fiával úgy bán, hogy gyakran erősték azt, miszerint nem is ő az anyja, hanem Miss Tidswell, ki a fiának szállást adott és élelmet, sőt ápolta is őt. Carey Anna ép oly rossz leány vala, mint anyja; mint 15 éves leány, odahagyta az apai házat s egy vándor színtársulatba csatlakozott; midőn a színház zárva volt az utköbörgött. Itt látta meg Kean Aaron épí.

TÁRCZA.

A n.-váradiak Kolozsvárt.

(—r—ó.) Ugy vagyunk, mint a tengeri útas, ki hetekig nem lát egyebet, mint eget és vizet; nem hall mást, mint a hullámok egyhangu moráját; csak néha-néha mertül föl előtte egy-egy sziget szép tájkával, mely kellemesen zaklatja fel a kedélyt merev nyugalmából. Aztán az is eltűnik, mint ködfátyolkép. És kezdődik újból a régi.

E hasonlatot a nemezis furdalása nélkül alkalmazhatjuk városunk társas életére, melynek unalmas szélesenedjét darab idő óta csak politikai és csatabírek szakasztják félbe néha-néha.

Fordítsunk egy perczig hátra Marsnak. El a szomorú csatáképekkel. Hisz szebb azoknál a barátság munkája, költészeteljesebb az, midőn az emberek a meleg rokonszenvenek s nem a gyűlöletnek adnak kifejezést, s az egyesek nem azért csoportosulnak, hogy gyilkoló fegyverekkel vérfürdőt készítsenek, hanem, hogy forró kezesorításban adjanak kifejezést annak, miszerint egy a tyától származánk.

Értjük alatta nagy-váradi barátaink és polgártársaink látogatását, melyet Gyalokai Antal, n.-váradi ügyvéd rendezett, a kolozsváriak látogatásának viszonzásául.

A kéjvonat megérkezett roppant néptömeg várta. Az indóház és folyosójának legalább négy-szerte nagyobbak kell vala lennie, hogy csak felét is befogadhasa a kíváncsi közönségnek, mely arrafelé tolongott.

A kéjvonat déltáni 1¹/₂ órakor érkezett meg. A nagy-váradi vendégeink elfogadására összegyűlt nagy tömeg viharos éljenezésbe tört ki, azután,

remzeti Hymnust énekelni a lelkesedés elragadó hangjain, s a jövő bajnokainak imáját a pihenő lőcsők hamvai fölött hordozta szerte a szellő azon téreken, hol nyolczszáz év előtt a párduczos ősök tárogatói harsogtak. Lélekemelő jelenet! Egy hálafobász volt az a díszöltözött colossalis emlékszórra fölött a nemzeti ébredés hajnalán.

(—) A hadseregnek szánt mitrailensekkel jövő hó 5-én tesznek próbáléseket Bécsben. Honvédelmi miniszteriumunk egy tagja is ott lesz, hogy jelentést tegyen az új fegyvernem hatásáról.

(—) B. Orczy Bódog szinbázi intendánságát már a minisztertanács is jóváhagyta s a föltérjesztés ő felségéhez is megtörtént. Az új intendáns (mint a „P. Napló“ írja) minisztertanácsosi ranggal és fizetéssel (4000 frt.) fog birni.

(—) A „Jogtudományi Közlöny“ jövőre a m. kir. semmitörvényes elvi jelentőségű határozatain kívül, külön mellékletben a legfőbb törvényszéktől is hasonló módon közlendő döntvényeket, melyeknek gyűjtését és szerkesztését báró Vétsey Sándor ur, a m. kir. curia legfőbb ítélőszéki osztályának tanácsjegyzője vállalta magára.

(—) A helybeli Zene-Conservatorium zene-tanéve e f. év. octoberjével folytatólag megkezdődött, az ezen folyamban magukat felvétetni kívánó tanítványok id. igazg. Stöger Béla urnál jelentkezni felhivatnak A Conservatorium választmányára.

(—) Az egyetemi könyvtár ismét gyarapodott 42 ezer kötettel, még pedig a kormány által megvett Balogh-féle jeles könyvtárral.

(—) Hollaki Árpád ügyvéd Dénes ügyvédi irodát nyitott; ajánljuk a vidéki ügybajos közönségnek ezen jeles készültéi fiatal erőt, kinek az urbéri ügyek is szakfoglalkozása egyik fő ágát képezik.

— Színházi felhívás. Tisztelettel kéretnek fel azon t. cz. színházlátogatók, kik az itteni nemzeti színházban a közelebbi téli színdarabokra pályákat bérelni szándékoznak, sziveskedjenek magokat f. évi oct. 5-ig — a pályajog tulajdonosok pedig legfennebb oct. 15-ig — a színháznál levő választmányi titkári irodában d. e. 10-től 12 óráig előjegyezteni. Megengedtetik a színházgatónak, hogy az előadásokat már most megkezdhesse, s október 10-től fogva egy előleges bérletet nyisson, a kötelező sajtóképi színdarab azonban f. évi november 1-jén kezdődik és 1870. april utolsó napjáig tart. Ezen rendes bérlet 128 előadástól áll. A bérletdíjak a múlt évié, és havonként előre befizetendők, biztosítások végett minden bérlet kötelezőnyit ir alá. Az erdélyi országos színházi választmány 1870. sept. 28-án t. r. r. t. üléséből. Sándor József, választm. titkár.

A kolozsvári takarékpénztár üzletforgalma 1870. september hóban.

Bevételek:	
182 betét után	58965 frt 47 kr.
Visszafizetett váltók	58,925 frt — kr.
Visszafizetett előlegekért	4630 frt — kr.
Befizetett kamatok, váltó- és előlegek után	1511 frt 43 kr.
Különböző díjak	468 frt 88 kr.
Értékpapírok eladásából	15651 frt 25 kr.
Értékpapírok kamatai	220 frt 57 kr.
Allamilleték előlegek után	31 frt 70 kr.
Megtérített felszerelési költségek	21 frt 24 kr.
	140,425 frt 54 kr.
Pénztári maradványagustus 31-ről	732,06 frt 10 kr.
Összesen :	213,631 frt 64 kr.

Kiadások:	
Visszafizetett betétek s tőkésített kamatok 67 tét. u.	403,67 frt 54 kr.

tész s oltalma alá vette; de mihelyt töle egy fia született, odahagyta; így látott volt napvilágot 1787. november 4-én a fia a lehető legnyomorultabb állapotok között. Anyja gondot viselt reá három hónapos koráig, ekkor az emberek jótékonyosságára bízta; találkoztott is egy valaki, ki az első két évben is némileg gondjai alá vette a kis fiút. 1789. egyik novemberi estéjén egy szegény házaspár reá akadt a félig eléhezett didergő kisdrederre egy kapu alja alatt s hazavitték magunkkal. Kezével ezután eljött anyja, visszakövetelte gyermekét. Ezzel kezdődött Kean Edmund életdrámája ép oly zord és kalandos, szenvedélyes és nyomorult, mint bármelyike azon drámáknak, melyekben később ő játszott, s a nézőket könyekre indította.

Bájos kis gyermek volt, finom tagokkal, csodaszép fekete szemekkel. Még csak három éves volt, midőn a Drury-Lane színházban, Noverre egyik balletjében — mint Cupido feküdt Sylvia lábainál. Átadták őt egy balletmesternek, ki természetét hajlékonyra, mindenféle állásokra alkalmassá képezte. De tagjai igen gyengék valának s úgy elhajlottak, hogy hosszas ideig vaspántokkal kelle kifejezteni, támogatni. Idővel az aranyos őszhang ismét helyreállt; de azért Kean soha nem nötte ki magát teljesen, miután anyja azon volt, hogy bár vassiniket hordja lábszárain, még se szűnjék meg a színpadon dolgozni. Merőben tudatlan volt, míg nehegy jölekk emberre vonzót gyakorolván a gyermek értelmes kinézése, szépsége, pénz adtak össze s a fiút egy elemi iskolába küldék. Most fölébredt benne a nyughatatlan és engedetlen szelleme, s mint még nem egészen 8 éves kiejelenté anyjának, hogy tengerész akar lenni. Anyja titelgeléssel felelt, de ez őt elhatározásában még

Betételek után fizetett folyó kamatokra	9 frt 54 kr.
Leszámitott váltókra	52,290 frt — kr.
Előlegek értékpapírokra	17,150 frt — kr.
Kezelési költségekre	111 frt 73 kr.
Tiszti fizetések	141 frt 66 kr.
Választmányi tiszteletdíjakra	40 frt — kr.
Bécsi bank-háznak érték-papírok vételére	14,910 frt 22 kr.
Értékpapírokra	15,565 frt 75 kr.
Értékpapírok után megtérített kamatok	196 frt 29 kr.
Többek számlája	6000 frt — kr.
Jövedelmi adóra	196 frt 56 kr.
Házbér	400 frt — kr.
Allamilleték előlegek után	31 frt 10 kr.
	147,410 frt 99 kr.
Pénztári maradv. sept. 30-án	66,220 frt 65 kr.
Összesen :	213,631 frt 64 kr.

Kimutatás a kolozsvári kisegítő pénztár-egylet forgalmáról sep. havában 1870.

Bevételek:	
Pénztármaradék a m. hóról	95,334 ft 8 kr.
Havi, rendes és rendkívüli betételek	149,448 „ 41 „
Könyvdíjakban	68 „ 60 „
Kamat, feljdi és váltódíj	9,925 „ 75 „
Bélyegdíjakban	505 „ 65 „
1142 tag által visszafizetett kölcsön	834,480 „ 59 „
A bevételek összege	790,205 „ 88 „

Kiadások:	
1158 tagnak kölcsön	586,661 ft 84 kr.
Tiszviselők fizetése	455 „ 33 kr.
Irodai kellékekre, nyomtatvány	51 frt 29 kr.
Bélyegre	510 „ — „
Kamat	79 „ 15 „
Iskolák részére	130 „ — „
Adóra	134 „ 15 „
Töke-visszafizetés	100,573 „ 77 „
Pénztármaradék	145,885 „ 09 „
	834,480 „ 59 „

Kolozsvárt, sep. hó 30. 1870.
Tautfer Ferencz Geltsch János, Wagner Frigyes. igazgató. könyvvezető. pénztárnok.

Közlötések.

Értesítés.

A kolozsmonostori magy. kir. gazdasági tanintézetnél a f. év július 6-án kir. pályáz az érlel mében az 1870/71-ik tanévben betöltendő állami ösztöndíjas helyeket a nagyméltóságú földmívelési, ipar és kereskedelem magy. kir. miniszterium sept. 23-áról szóló 17865/1664 sz. alatti leirátában a következő ifjaknak adományozta: Bene József, Dózsa István, László Jozsef, Pataki Lajos, Vida Lajos, Gyelán János, Mihály Gyula, Tófalvi Sándor, Csete György, Fehér János és Siménfalvi Kozma Gyula.

Intézeti szabad helyet nyert: Csor Tivadar. A többi folyamodók felhivatnak, hogy folyamodványaiknak személyesen való átvétele, vagy annak posta útján való átküldése végett forduljanak az igazgatóságához.

Miután pedig ez évben még 7 intézeti szabadhely van betöltendő az ezen helyekért folyamodni szándékozó ifjak — kik ez évben egyenkint 150 ft. befizetése mellett ugyan azon ellátásban részesítenek, mint az állami ösztöndíjasok, ezennel felhivatnak, hogy szabályszerűen felszerelt

inkább megerősíté. Kis köteggel és egy pálcával kezében Portsmouthba vándorolt. Mint hajós gyerek beállt egy Madeirába induló hajóra, hol elhalmozta munkával, lökdösték, verték. Nem volt jó bánáshoz szoktatva, de ez élet még sem tűrhette, s oly esél által szabadult a matrózinas állapottól, melynek kivételét 8 éves gyerekről föltenni sem lehetne. Siketnémának tette magát s e szerepet két hónapon át tgyesen, kitartóan vitte. Senki sem hitt az ő siketnémaságában, mely oly hirtelen állott volt elő, mindenféle eselt vetettek neki; de nem engedte magát részesedni, s a midőn a borzasztó viharról, mely a hajót csaknem elsüllyeszté, tudomást sem látszott venni, viszanverte szabadságát: nehágy becsületes kátrányos ficzkó Portsmouthnál partra tette. Mihelyt a szárazra léptek, a siketnéma gyermek elkezdé a matrózínacszot (horopipe) rugni s énekelni, s a kikötő utzatömkelegében eltűnt a matrózok szemei elől, mielőtt azok ámulatokból kikocsudtak volna.

A fia Londonba talpolt, hol ő segedelemre nem számíthatott, miután anyja ismét hozzá kezdett volt a vándorlathoz. Jó szerencsére bekopogott Kean Mózes nagybátyja, egy mimikus, beszélő és ezermester atyján. E különös embernek nem volt rossz szive, barátságosan fogadta érte, tekergető unokáját s a művészet mellé ősvényeire vezeté őt. E nagybátyja s egy nagynője Mistress Peine mellett harmadik pártfogója volt Miss Tidswell színésznő. Nappal egy jeles iskolába járt Kean, estve a színeszében nyert oktatást: ballettáncban, vívásban, énekben. Némi rásban hajlítható és tanulmány volt, de másfelől vadsnak, ravasznak és fegyelmzhetlennek mutatkozott. Már ekkor meglátszott rajta, hogy hajlama van az izakosságra, azon szenvedélyre, mely életét oly

folyamodványaikat folyó october hó 10-ig az igazgatóságnál — (Kolozs-monostor) nyujtsák be.

Kolozs-monostor 1870. september 30.

Az igazgatóság.

Értesítés.

A kolozsmonostori magy. kir. gazd. tanintézetben a beiratás a külvendékeket illetőleg folyó év october 20-án veszi kezdetét s tart october hó 31-ig.

Felvételi feltételek: legalább 17 év, s 6 gymnasium vagy 4 real iskolai osztálynak jó sikerrel való bevégezése, — munkára képes egészséges testalkat s jó erkölcsi magaviselet.

Tandij: félévénként 10 frt. o. é.

Az előadások: nov. 3-án kezdődnek.

Bővebb értesítéssel szolgál az igazgatóság.

Kolozs-monostor u. p. Kolozsvár.

Az igazgatóság.

KÜLFÖLD.

És Strassburg elesése nem azon 17,000 hadifogolyért, mely a poroszok kezébe került, mondható nagyjelentőségű eseményeknek. A legnehezebb ostromgyűk mtködték alatta, s mintegy hatvan ezer ember fogta körül azt. Most az ostromszer mind Párisba, az ostromló hadsereg pedig a Felső Elsasson át Franciaország déli részeire fog kúldetni. Mig tehát Páris bombázása s az erődök lövetése rendkívüli mértékben megkönnyítették, Páris fölmentése egy netalán délen alakuló hadsereg által is igen kétségessé tétetik, mert a poroszok most elég erősek, hogy az ily sereg megalakulását gátolják. Ubrich tábornok, a vár parancsnoka, iemerte a positio roppant fontosságát, s hét hétig bámulatra méltó hősiességgel védte azt. Mi lehetett oka, hogy tegnap reggel hat órakor a citadellára feltűzte a fehér zászlót, arról a sürgönyök még nem szólnak; de ez esemény egy vesztett nagy csatánál bizonyára károsabb hatást fog gyakorolni a hadjárat eldöntésére.

A berlini „Kriegs-Zeitung“, a porosz katonai párt organuma, már leplezetlenül beszél Napoleon restauratiója mellett. Azon tanácsot adja t. i., hogy Bazainonak, a császárságnak egyetlen maradt képviselőjével kezdjenek alkudozást. Ez tehát folytatása azon nemrég világba röpitett híreknek, hogy Bazaine a köztársaságot nem ismeri el. Mindenesetre jellemző, hogy a katonai párt gondol a restauratióra, s azzal együtt a bekövetkező békekötésre. De hogy az, mit Bazaine mondott, be fog e következni, ma még nem tudjuk. Annyi bizonyos, hogy midőn Bismarck Jules Favre-el alkudozott, s egyik feltételtül Strassbourgot tűzte ki, akkor már bizonyos volt benne, hogy Strassbourg az övé.

Mint Madridból 25-ről jelentik, az összes republicánus pártbeli cortes-gyűlési követek, ugy Castelar által szerkesztett manifestumot irtak alá, mely egy ibériai köztársaság föllállítását ajánlja, mely illő helyet foglalna el egy szabad Európában. Ezen okirat 25-én tétettet közzé. Orens tábornok Franciaországba indult, egy spanyol legió szervezése végett.

London, sept. 29. A Newcastleben tartott értekezleten Nordwater lord azt indítványozá, hogy a semleges hatalmak ligája alakítson egy nemzetközi parlamentet, és a hadakozó felek köte-

kinos jelenségé tette s hírnevét is gyakran elhomályosította. Mindegyre megugrott pártfogóitól s az utcákon és a korcsmákban egy félfüllerért kitélanczos művészetet muogattott; egy alkalommal a Sz. György terén bekátrányozva és tollasan találta M. Tidswell s derekára kötelet hurkolva vitte baza. Bezárták, de elszökött, mely alkalommal csaknem nyakát törte. Ekkor egy réz nyakperezet tettek reá e felirattal: „Ez a gyermek a Lisle utca 9 ik számu házához tartozik; mindenki keretük őt oda visszavinni.“ Egy nyakkendőt kötött a nyakperezre és ismét szabad volt. Végre állomást kapott a Drury Lane színházban, gyermek szerepekre s „János király“-ban, mint Arthurt az egész közönség megtapsolta. Mily szomorú időköz választá el a gyermek ez első ciadalát a férfi győzelmétől, kinek utóbb minden reményét elrablá az elismerés hiánya, a szegénység, szűkség és bánat, ugy hogy szencsége elöestvéjén így szólott: „Ha tetszeni fogok, megörülök!“

Midőn nagybátyja elhalt s ő egészen Miss Tidswell kegyére szorult, felhagyott a kitélanczos művészettel, komolyan hozzá fogott Shakespeare tanulmányozásához, s érezvén magában tehetségét elhatározá: meghonosítani a színpadon a valóságot és természetet.

Egy jó módú család, Clarke ur és asszony házában barátságosan fogadták; itt szavalt, jó társaságban forgott s elérte az ötmet, hogy elismerést arathatott. Ha sokáig lehet vala ez iskolában, Kean egészen más emberré fejlődik. Hanem mindennek hirtelen vége szakadt. Egy napon e házban sok vendég gyűlt egybe, kik a színházba készültek. Keennek is adtak egy jegyet, mire egyik ur kérdé: hogyan, ez is velünk egy pályában üljön? „Bizonynyal“ felelék reá. De a gyermek

lezzék magukat, hogy ezen parlament választott-biroságának meghódolnak.

Flórencez, sept. 28. A kormány Róma bekeblését illetőleg a következő népszavazási formulában állapodott meg: „Itália alkotmányos monarchiának egysülését, Viktor Emanuel és utódainak fejedelemsége alatt.“ — A pápa a diplomatiail testtlethez órást intézett az olasz seregnek Rómába vonulása ellen, és fogolynak jelentette ki magát mindaddig, míg a hatalmak az invasió alól fel nem mentik. A jezuiták azt tanácsolják a pápának, hogy meneküljön, még mielőtt a király Rómába érkeznek.

Legújabb táviratok.

Mint Toursból, sept. 30-ról jelentik, egy rendelet által, 1-ször az összes önkéntesek; 2 szor minden 21—40 éves egyének mozgó nemzetőrséggel szerveztetnek. A szervezés a megyefőnökökre bízatik. Azon 25—35 éves egyének, kik a katonai törvénynek vannak alávetve, mozgó-nemzetőrök fognak maradni ama napig, melyen a hadügyminiszter őket igénybe veendi. A megye főnökök feljogosítottak a nem-mozgó nemzetőrség fegyvereit elvenni s azokat a mozgó nemzetőrségnek adni, valamint minden vadász-fegyvert is megszerezni. Egy másik rendelet a szabad lőverszketek a hadügyminiszter rendelkezésére, s a mozgó nemzetőrség fegyelmi kormányzata alá helyezi. A táviradhiatalnok a nemzetőrségnél, s a hadseregnél való minden szolgálattól fel vannak mentve.

Az „Evening Standard“ romeni levelező-jétől egy sürgönyt tesz közzé, mely ezeket mondja: „Egy kormány-küldött, ki Páris 25-kén egy léghajóban hagyta el, Toursba utaztában Meződonba érkezett, és jelenti, hogy Párisban a rend nem zavartatott meg és, hogy cslörtökön september 29-kén a francziák 9 ágyut és 12 mitrailleust foglaltak el, s 12,000 embert harczkeptelenné tettek.“

Berlin, oct. 1. Hivatalosan jelentik Ferriéresből sept. 30-ról: Párisból ma reggel nagyobb tömegű francia sorgyalóság tört előre a hatodik hadtest ellen; egyidejűleg az 5 dik hadtest előcsapatai három zászlóalj által támadattak meg, mig egy dandár a 11 dik hadtest ellen demonstrált. Két órai tüközlet után a francziák — az erődök védelme alatt — gyorsan visszabuzodtak. Az ellenség vesztesége jelentékeny; köztőlük 200 fogatott el. A poroszok veszteségei még nincsenek tudva; de nem jelentékenyek.

Berlin, oct. 1. Bismarck legújabb terve oda megy ki, hogy az annectálandó Elsass és Lotharingiából egy külön államot képezzen, melyet aztán a Mecklenburg schverini nagyh. nyerne kárpótlásul Mecklenburgért, a mely Poroszországba fog kebeleztetni.

Genf, sept. 30. A francziák a párisi déli vonalon 23-kán, az uralkodó magaslatot visszafoglalták.

Genfi tudósítások újból erősítik, hogy a francziák 23 kán többféle előnyt vityak ki, bár porosz részről az erre vonatkozó tüközetek őjrjáti csepetéteknek híreszteltetnek.

A „Times“ ezt mondja: „Hir szerint a miniszter-tanács ma tudatandja nézetét az iránt, hogy vajjon az Bismarckkal együtt azt hiszi-e, hogy a tartományok annexioja biztosíték Európa békéjére nézve, s hogy vajjon helyesli-e a háboru tovább folytatását.“

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

nem szivelhette el a kérdésbe foglalt lenézetét, kirohant a házból s csak három hét mulva talált reá e lakás közelében, egy szemétdombon, hol glaludt volt: elsóványkozva, elrongyosodva, feltört lábakkal. Elbeszélte, hogy Bristolba járt, hogy szolgálatba álljon valamelyik hajón, de gyengesége miatt egy kapitány sem fogadta fel, így tért vissza Londonba s itt teljesen kimerülten rogyott össze. E történetből, melyet rendszeren előnyére magyaráznak, azon következtetést vonhatjuk le, hogy az eszteleneség szenvedélyes volt. Clarke asszonyt nem lehet hibáztatni a miatt, hogy kezét egy ily esztelenről levette, ki íranta háládatlan vala.

Kean Edmundból vásári komédiás lett, utánozta a majmot és fülelmit, s mint evet kúszott a fákra egy létrán, melyet egy férfi tartott térdén, s a földön ugy csuszált, mint a kigyó. Lovar-művészetet is mutogatott; egyszer ilyenben mindkét lábát eltörte; mindenre reáadta magát, s a csücsökét közt élt.

Ezután ismét M. Tidswellhez tért vissza; vezetése attat tanulmányozta Shakespeare-t s, mindenkit meglepett eredeti fel fogásával. Halva, hogy anyja Portsmouthban van, pár krajczárral zsebében utra kelt. De Carey Anna nem volt Portsmouthban s így a gyerekek koldulva kell vala Londonba visszaférnie. Ezt tenni nem akarta s bár csak 14 éves volt, egy vendégloben kifogadott egy termet hitelle s előadást hirdetett. Itt szavalt Hamlet-ből és III. Richard-ból egyes egy-szakokat, néhány mutatónyit adott régi művészetéből, s oly tetszést aratott, hogy másnap az előadást ismételnie kelle; minden költségeit fedezte és ezen felül még három font készpénz maradt zsebében.

